

DATUM
2025-08-25
ERT DATUM
2025-05-08

DIARIENR
2025/114
ER BETECKNING
S2025/00922

Regeringskansliet
Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Delbetänkandet Stärkt pandemiberedskap (SOU 2025:48)

Statskontoret avgränsar sitt svar till delar av de förslag och bedömningar som redovisas i betänkandet. Vi har inga synpunkter på utredningens förslag utöver de kommentarer som lämnas i detta svar.

Statskontoret delar utredningens bedömning att en handlingsprincip inte bör införas

Statskontoret instämmer i utredningens bedömning (6.4.3) att förutsättningarna för berörda aktörer att agera vid eller inför en omfattande smittspridning eller pandemi bör ges och regleras på annat sätt än genom en särskild handlingsprincip. Det kan till exempel handla om att regeringen eller riksdagen vidtar åtgärder som på olika sätt bidrar till att förtydliga ansvarsförhållanden inom området. Utredningens förslag på ett förtydligande i smittskyddslagen om att regionerna ansvarar för att det finns beredskap för att hantera en omfattande smittspridning är ett exempel på en sådan åtgärd. En nationell strategi kan också bidra till ett sådant förtydligande. Statskontoret har tidigare konstaterat att en nationell strategi, om den används rätt, kan skapa tydlighet, struktur, helhetsperspektiv och långsiktighet för politikens syfte, mål och åtgärder inom ett område.¹ Det ingår dessutom i ansvarsprincipen att myndigheter ska handla även under osäkra förhållanden.²

Statskontoret tillstyrker förslaget om regionernas skyldighet att ha beredskap för att hantera omfattande smittspridning

Statskontoret tillstyrker förslaget (7.7.1) om att bestämmelser ska införas i smittskyddslagen om att regionen ansvarar för att det finns beredskap för att hantera en omfattande smittspridning av en allmänfarlig eller samhällsfarlig sjukdom, samt om att regionen ska besluta om en plan för beredskapen (epidemi-

¹ Statskontoret (2023) *Kunskapssammanställning om nationella strategier*, s. 9.

² Statskontoret (2020). *Förvaltningsmodellen under coronapandemin*, s. 12.

eller pandemiplan). Som utredningen visar saknas det i dagsläget en tydlig bestämmelse att regionerna har det ansvaret. Utredningens förslag gör regionernas ansvar vid en omfattande smittspridning tydligare. Förslaget kan också bidra till en ökad enhetlighet i regionernas arbete med att upprätta beredskapsplaner.

Statskontoret är i huvudsak positiv till utredningens underlag för en nationell strategi

Statskontoret ställer sig i huvudsak positiv till utredningens underlag för en nationell strategi för pandemihantering. Flera av de faktorer som utredningen lyfter som viktiga ligger i linje med de iakttagelser som Statskontoret tidigare har gjort. Det gäller till exempel att strategin bör peka ut inom vilka områden det är prioriterat att genomföra insatser, att åtgärder i en nationell strategi bör kunna följas upp och att ansvarsfördelningen mellan de aktörer som ska genomföra strategin bör vara tydlig.³

Statskontoret har i ett flertal rapporter analyserat den statliga styrningen genom strategier och handlingsplaner. Mot bakgrund av det har vi några medskick till regeringen om den väljer att gå vidare med arbetet att ta fram en nationell strategi för pandemihantering. Det är till exempel viktigt att de insatser som regeringen beslutar om inom respektive område har en tydlig koppling till målen och de prioriterade områdena, och att regeringen knyter konkreta styråtgärder till strategin för att den ska få genomslag. Det är också viktigt att de aktörer som ska omfattas av strategin har mandat och goda förutsättningar att genomföra beslutade åtgärder.

Statskontoret avstyrker att myndigheter får i uppdrag att se över regelverk och arbetssätt för att förebygga oklara ansvarsförhållanden

Statskontoret avstyrker utredningens förslag (10.10.1) om att ett antal myndigheter får i uppdrag via regleringsbrev att se över regelverk och arbetssätt så att oklara ansvarsförhållanden dem emellan förebyggs i fråga om hantering av en pandemi eller annan omfattande smittspridning. Det är viktigt att de otydliga ansvarsförhållanden som uppmärksammades under pandemin hanteras och reds ut. Men Statskontoret ser risker med att myndigheterna själva ska reda ut de oklara ansvarsförhållandena. Vi föreslår att en sådan analys i stället genomförs av en utomstående aktör.

Generaldirektör Annelie Roswall Ljunggren har beslutat i detta ärende. Utredningschef Hanna André och utredare Marcus Koch, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

³ Se t.ex. Statskontoret (2025). *Sveriges modell för arbetet mot antibiotikaresistens – Analys och förslag*, s. 18-19.

Annelie Roswall Ljunggren

Marcus Koch